ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	1-й
Кафедра	Графіка	Рік навчання	3
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Обов'язкова
Спеціальність	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Семестр	5

ОСНОВИ ФОТОГРАФІЇ

Семестр 5 (1вересня 2026р. – 12 грудня 2026р.) 2026/27 навчальний рік

Викладач Супрун Олександр Данилович
E-mail odsuprun@gmail.com
Заняття **Г24-1, Г24-2**
Консультації
Адреса 61002, Харків, вул. Мистецтв, 8, корпус 2, фотолабораторія.
Телефон 057 706-03-50 кафедра графіки

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Offline варіант проведення занять. Заняття та консультації з викладачем у стінах академії відбуваються згідно розкладу у визначені дні та години. Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є листування електронною поштою. В разі необхідності додаткової консультації, ескізи робіт студентів можуть бути надіслані на пошту викладача.

Online варіант проведення занять. Заняття, консультації та інша комунікація студентів з викладачем відбувається дистанційно за допомогою та засобами **Internet** згідно розкладу у визначені дні та години.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовою для вивчення дисципліни «Основи фотографії» на третьому курсі є наявний обсяг набутих знань з фундаментальних дисциплін таких як: «Рисунок», «Загальний курс композиції», «Кольорознавство».

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Методичні матеріали

1. Методичні вказівки по виконанню практичних завдань дисципліни «Основи фотографії» для студентів третього курсу спеціалізації «Графіка». Освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр. Галузь знань – «Мистецтво» 0202. Напрям підготовки – «Образотворче мистецтво» 6.020205. Укладач – к. т. н., доц. Супрун О. Д. – Харків. ХДАДМ, 2010 – 13с.

2. Візуальний методичний матеріал з методичного фонду кафедри (фотографії майстрів, портфоліо студентів).
3. Наявні інтернет ресурси в галузі сучасної фотографії.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Для опанування дисципліною кожному студенту необхідно мати наступне обладнання: цифрову фотографічну камеру і/або смартфон з якісною камерою, ПК/або ноутбук з відповідним програмним забезпеченням.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни «Основи фотографії» – вивчення і засвоєння не тільки і не стільки технічних основ фотографії, скільки опанування образотворчими засобами сучасної фотографії та техніко-технологічними прийомами їх виконання в ключових жанрах достатніх:

- для успішного наступного вивчення курсу «Фотографіка»;
- для самостійного виконання типових фотографічних робіт з повсякденної практики художників-графіків.

У процесі вивчення дисципліни студенти опановують образотворчі засоби втілення та побудови художнього образу в фотографічних зображеннях базових (реперних) жанрів, набувають та вдосконалюють фотографічну майстерність шляхом виконання практичних завдань. Теоретична частина курсу знайомить студента з історією виникнення і розвитком фотографії з її класичним («плівковим») та сучасним цифровим періодами. Практичний курс дисципліни має на меті опанування студентами практичних навичок і прийомів створення фотографічних зображень в різних (реперних) жанрах фотографії.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Основи фотографії» студент повинен

знати:

- історію виникнення та розвитку фотографії; головні відомості з фізичних основ фотографії;
- ази правил, схем і технологій виконання фотозйомки при дії не тільки природного але й штучного освітлення;
- класифікацію основних жанрів фотографії;
- поширені ключові образотворчі засоби фотографії;
- особливості виконання основних видів фотографічної зйомки;

уміти:

- обирати та втілювати оптимальну композицію для кожної світлини;
- визначати оптимальні з точки зору композиційної побудови фотознімків межі кадру;
- обирати ефективне та ефектне освітлення при фотозйомці;
- доречно та ефективно користуватись образотворчими засобами фотографії;
- виконувати творчу фотозйомку в основних (базових) жанрах фотографії.

мати навички: в підготовці, організації та проведенні робіт творчої фотозйомки.

Дисципліна формує фахові компетентності, котрі відповідають наступним номерам класифікації компетентностей за визначених стандартом компетентностей дескрипторам Національної рамки кваліфікацій (НРК), а саме: **К01, К02, К04, К05, К06, К15, К20.**

Програмні результати навчання

На підставі набутих фахових компетентностей студент має демонструвати знання та набуті навички з кваліфікаційної та мистецької фотографічної діяльності:

– виявленням сучасних знань та фахового розуміння що до предметної галузі та сфери професійної діяльності;
– при застосуванні фотографічних робіт в практичних ситуаціях;
– при вивченні та засвоєнні в наступному семестрі навчального курсу «Фотографіка»;

ОПИС І СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Навчальним планом підготовки бакалаврів денної форми навчання передбачається, що вивчення курсу дисципліни «Основи фотографії» має відбуватися в 5 семестрі 3 курсу в обсязі 3 кредитів ECTS (90 годин). Із них: лекції – 4 години, практичні заняття – 41година, самостійна робота – 45 годин. Навчальним планом підготовки бакалаврів заочної форми навчання, викладання курсу «Основи фотографії» передбачено також в 5 семестрі в обсязі 3 кредитів ECTS (90 годин). Із них: практичних аудиторних занять – 11 годин, самостійної роботи – 79 годин. Структура дисципліни містить 8 тем та налічує 4 змістових модулі, що згруповані в 2 семестрові модулі.

5 СЕМЕСТР (9, 10 МОДУЛІ) містить 8 тем.

МОДУЛЬ М9.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ З ФОТОГРАФІЇ.

Тема № 1. Історія фотографії.

Тема № 2. Цифрова фотографія.

Тема № 3. Жанри фотографії.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ЗЙОМКА ПРИ ІСНУЮЧОМУ ОСВІТЛЕННІ.

Тема № 4. Зйомка при існуючому освітленні.

Завдання №1 «Алгоритм виконання зйомки»

Завдання №2 «Зйомка фрагменту середовища»

Завдання №3 «Пейзажна зйомка»

МОДУЛЬ М2.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ЗЙОМКА ПРИ ОРГАНІЗОВАНОМУ ОСВІТЛЕННІ.

Тема № 5. Кероване освітлення при фотозйомці.

Завдання №4 Кероване освітлення при фотозйомці».

Тема № 6. Зйомка натюрмортів.

Завдання №5. «Зйомка натюрмортів»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ЗЙОМКА ПОРТРЕТІВ.

Тема № 7. Портретна зйомка.

Завдання №6.Парний (колективний) портрет.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми № 1 - № 3 а також тема № 5 розкривають зміст матеріалу в процесі проведення лекційних занять. Зміст матеріалу тем №№ 4, 6, 7 з'ясовується при усвідомленні обумов що до виконання практичних завдань і опановується в процесі їх виконання. Самостійна

робота студентів спрямована на збір необхідної теоретичної інформації до зйомки та завершення виконання всіх передбачених етапів практичних завдань в процесі виконання фотозйомки.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Передбачено *рубіжні етапи контролю* у формі **поточних переглядів** ескізної зйомки, процесу роботи та по ходу виконання завдань. *Підсумковий контроль* засвоєння знань здійснюється у формі прийнятій в Академії, а саме в формі **екзаменаційного перегляду**. Максимальна кількість рейтингових балів за теми (завдання), що їх мають отримувати студенти та їх розподіл приведений в таблиці №1.

Оцінка якості виконання тем практичних завдань, змістових модулів та семестрових модулів визначається за результатами переглядів згідно шкали оцінювання, котра наведена в таблиці №2.

ВАРТІСТЬ ЗАВДАНЬ СЕМЕСТРУ

Таблиця № 1.

№ теми	Модуль, змістовний модуль, тема	Форма контролю	Бали рейтингу
1	**2**	3	4
МОДУЛЬ №1.			
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ З ФОТОГРАФІЇ.			
1	Історія фотографії.	-	-
2	Цифрова фотографія.	-	-
3	Жанри фотографії	-	-
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ №2. ЗЙОМКА ПРИ ІСНУЮЧОМУ ОСВІТЛЕННІ.			
4	Завдання №1«Алгоритм виконання зйомки»	Поточний перегляд	20
5	Завдання №2 «Зйомка фрагментів середовища»	Поточний перегляд	10
6	Завдання №3 «Пейзажна зйомка»	Поточний перегляд	10
Максимальна загальна кількість балів за МОДУЛЬ №1		**Модульний перегляд**	**40**
МОДУЛЬ №2.			
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ №3. ЗЙОМКА ПРИ ОРГАНІЗОВАНОМУ ОСВІТЛЕННІ			
7	Завдання №4 «Кероване освітлення при фотозйомці»	Поточний перегляд	10
8	Завдання №5 «Зйомка натюрмортів»	Поточний перегляд	20
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ЗЙОМКА ПОРТРЕТІВ.			
9	Завдання №6 «Портрет сучасника» або «Груповий портрет»	Поточний перегляд	20
Максимальна загальна кількість балів за МОДУЛЬ №2		**Модульний перегляд**	**50**
Складання портфоліо. Експозиція перегляду.		**Екзаменаційний перегляд**	**10**
Максимальна можлива загальна кількість балів за V семестр		**Екзаменаційний перегляд**	**100**

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Таблиця №2.

Бали за шкалою ХДАДМ	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90–100	**A**	відмінно
82–89	**B**	добре
75–81	**C**	
64–74	**D**	задовільно
60–63	**E**	
35–59	**FX**	незадовільно з повторним екзаменаційним переглядом
0–34	**F**	незадовільно з повторним вивченням курсу

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ФОТОГРАФІЇ».

90-100 балів (**«відмінно»** за національною шкалою, **A** - за шкалою **ECTS**) може отримати студент, який в повному обсязі опанував теоретичний та практичний матеріал курсу, виявив самостійність і творчий підхід в прийнятті рішень, при виконанні завдань, професійно виконав усі завдання, надав досконале підсумкове семестрове портфоліо.

82-89 балів («добре» за національною шкалою, B - за шкалою ECTS) отримує студент, який добре опанував практичний ї теоретичний курс, вчасно та якісно впорався з усіма завданнями, творчо підійшов до виконання цих завдань, надав якісне підсумкове семестрове портфоліо, але при цьому зробив декілька несуттєвих помилок.

74-81 балів («добре» за національною шкалою, C - за шкалою ECTS) отримує студент, який в цілому добре опанував практичний і теоретичний курс, вчасно і якісно впорався з більшістю завдань, творчо підійшов до їх виконання, але допустив істотні помилки.

64-73 балів («задовільно» за національною шкалою, D - за шкалою ECTS) отримує студент, що не в повному обсязі опанував практичний та теоретичний курс, справився з більшістю завдань але виконав їх на недостатньо професійному рівні, та має певні недоліки (неохайність виконання, відсутність творчого підходу тощо).

60-63 балів («задовільно» за національною шкалою, E - за шкалою ECTS) отримує студент, який в недостатньому обсязі опанував матеріал практичного та теоретичного курсу, в цілому справився з поставленими завданнями, але виконана робота має суттєві недоліки (неохайність виконання, відсутність творчого підходу, тощо).

35-59 балів («незадовільно» за національною шкалою, FX - за шкалою ECTS) отримує студент, який не впорався із головними задачами дисципліни (не опанував більшість тем практичного курсу), допустив значну кількість суттєвих помилок при виконанні завдань. Про відсутність належних знань свідчать незадовільні підсумки проміжного і остаточного перегляду. У цьому випадку для одержання оцінки потрібна додаткова робота по виконанню усіх завдань дисципліни відповідно програми курсу і повторна перездача.

1-34 балів («незадовільно» за національною шкалою, F - за шкалою ECTS) отримує студент, який не володіє знаннями з усіх модулів дисципліни, не виконав програми курсу, не впорався з проміжним і екзаменаційним переглядом. В цьому випадку передбачений обов'язковий повторний курс навчання.

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

На проведення занять з дисципліни «Основи фотографії» розповсюджуються загальноприйняті норми і правила поведінки Вищої школи. Під час занять не допустимі дії, які порушують порядок і заважають навчальному процесу.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНОСТІ

Пропускати заняття без поважних причин недопустимо (причини пропуску мають бути підтверджені). Запізнення на заняття не вітаються.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час рубіжного контролю помічено плагіат, то робота скасовується та переробляється.

Корисні посилання: https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html
https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/

РОЗКЛАД КУРСУ для студентів Г20-1, Г20-2 та Г20-3.

Тижні (дата)	Тема	Вид занять	Зміст	Годин	Рубіжний контроль	Деталі
1	1	лекція	Історія фотографії. Класична фотографія від дагеротипу до сучасної плівкової фотографії	1	-	
1	1	лекція	Огляд цифрової фотографії. Термінологія та технології як класичного так і цифрового фотографічних процесів. Сучасний стан та перспективи розвитку цифрової фотографії	1	-	
1	1	практичні	Жанри фотографії. Особливості різновидів і жанрів фотографії та їх сучасне прикладне застосування в мистецтві, зокрема в графіці .	1	-	
2	4	практичні	Натурна зйомка фрагментів середовища. Обумови використання діючого освітлення та можливості його корекції. Відбиваючі та поглинаючі екрани. Штучна локальна підсвітка.	3	Поточний перегляд	
3	4	практичні	Зйомка стихійних фрагментарних композицій з відтворенням ілюзії не тільки форми (об'єму) предметів (об'єктів), але й матеріальності та фактури їх поверхонь.	3	Поточний перегляд	
4	4	практичні	Завершення виконання завдання та оформлення результатів.	3	Поточний перегляд	
5	5	практичні	Пейзаж. Ескізно-пошукова зйомка (ЕПЗ) за для вибору теми та сюжету майбутньої світлини	3	Поточний перегляд	Три кращі сюжети
6	5	практичні	ЕПЗ за для пошуку композиційного рішення для обраного сюжету.	3	Поточний перегляд	Три кращі композиції
7	5	практичні	Для обраної композиції виконується ЕПЗ умов освітлення. Для обраного варіанту освітлення виконується остаточна нюансна зйомка.	3	Поточний перегляд	Може вибір освітлення і передувати побудові композиції
8	5	практичні	Завершення виконання завдання та оформлення результатів.	3	Поточний перегляд	
МОДУЛЬНИЙ ПЕРЕГЛЯД						
9	6	лекція	Кероване освітлення при фотозйомці. Основні принципи організації побудови освітлення в предметній та натюрмортній зйомці.	2	-	
9	6	практичні	Популярні типові схеми освітлення.	1	Поточний	

					перегляд	
10	7	практичні	Зйомка натюрмортів. Вибір сюжету. Постановка натюрморту. ЕПЗ пошуку композиції.	3	Поточний перегляд	
11	7	практичні	Зйомка натюрмортів. Для обраної композиції виконується постановка освітлення та остаточна нюансна зйомка. Оформлення результатів.	3	Поточний перегляд	Можлива одночасна постановка композиції і освітлення
12	8	практичні	Принципи організації освітлення при зйомці портретів. Поширені схеми освітлення.	3	Поточний перегляд	
13	8	практичні	ЕПЗ задля вибору моделі та пошуки композиції портрету.	3	Поточний перегляд	
14	8	практичні	Постановка освітлення для обраної композиції портрету.	3	Поточний перегляд	
15	8	практичні	Остаточна варіантна нюансна зйомка за для втілення внутрішнього образу моделі.	3	Поточний перегляд	
ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ ПЕРЕГЛЯД						

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Гурлев Д.С. Довідник по фотографії.. К. «Техніка». 1987
2. Смородін В.О. Цікава фотографія. К., видавництво «Мистецтво», 1976.
3. Супрун О.Д. Фотографічний монтаж. «Світло й тінь». Український фотомистецький журнал. №4, 1993
4. Супрун. О. Піктореалізм теперешнього. Digital Photographer. №6, июнь 2007, с. 80-91. (У співавторстві з Сергієм Рябоконенком).
5. Супрун О. Відкрито про сховану камеру. Photographer. № 3, март 2008, с. 56-70.

ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. http://www**. cambridgeincolour.com/ru/tutorials/htm**
2. http://ru.wikipedia.org/wiki/
3. http://cse7/net/
4. http://graphics.stanford.edu/courses/cs178/
5. http://www/mccordall.com/photography/lessons